

Referanse og noteteknikk

Morten Nordhagen Ottosen, februar 2006.

Hva er fotnoter?

- Innskudd, henvisninger og referanser som føres **nederst på siden** i en artikkel, bok, oppgave, osv. Altså **ikke i parentes** i teksten (som i SV-fag) eller som sluttnoter helt til slutt i dokumentet.
- Standard på noter varierer. Vi skal gjennomgå noen eksempler under.

Når brukes fotnoter?

- Alltid ved referanse til andres **teorier/funn/konklusjoner**.
- Alltid ved bruk av **data** (fakta): ”Alt som moren din ikke vet med mindre hun er historieprofessor”.
- Alltid etter **sitater**.
- Etter enhver **påstand** som ikke er et allment akseptert historisk faktum.
- Ved **innskudd** som ikke passer inn i teksten, slik som **forklaringer** på spesielle begreper eller lignende.
- Bruk gjerne fotnotene til å **utdype** brødteksten. Balansegangen: fotnotene skal ikke dekke halve siden!

Eksempel 1 – Hvorfor Harvard/MLA kan egne seg dårlig i historiefaget

Likevel var tyske myndigheter aldri i tvil om at ”Norwegien im Ganzen betrachtet steht einstweilen noch dem Dritten Reich mit starker Skepsis gegenüber”. (ADAP, serie D, 1937-1945, bd. V, ”Polen, Südosteuropa, Lateinamerika, klein- und Mittelstaaten. Juni 1937 bis März 1939”, Kapitel IV Nordeuropa 15/10-1937 bis 16/3-1939. Dok. 428, ”Der Gesandte in Oslo an das AA, Oslo 19/5-1938, om Nordische Gesellschaft, Lübeck.”

Det er symptomatisk for denne debatten at man har endt opp med å diskutere form og uttrykk i stedet for idé og hensikt (jf. Cronenberg 1986, ss. 45ff; Rosell 1982, s. 76; Carlsson 1961, ss. 565ff. Se dette til Berg 2001, s. 122ff, Kaartvedt 1995, s. 332ff og Åselius 1994, s. 66f).

Eksempel 2 – Hvordan referere i fotnotene (NB! Vær konsekvente):

Henvisninger til monografier:

Roald Berg 2001, s. 242. → Berg 2001, s. 242.

Roald Berg, s. 242. → Berg, s. 242.

Roald Berg 2001: 355.

James Joll, *The Origins of the First World War*, s. 33.

→ James Joll, *The Origins...*, s. 33.

Henvisning til antologier:

Helge Danielsen i Sørensen (red) 1998, s. 177.

Danielsen 1998, s. 177. (jf. eksempler over).

Henvisning til fotnoter:

Rolf Hobson 2005, s. 341, note 38.

Hvis navn, tittel, årstall, e.l. mot all formodning ikke er tilgjengelig, skriv det i parentes (for eksempel: forfatternavn ikke oppgitt).

Internett-referanser skal skrives i fotnoter!

- Forfatternavn, tittel på tekst, navn på nettsted, URL (nettadressen), dato for publisering (hvis tilgjengelig) og dato for nedlasting (når du sist besøkte siden) skal være med.
- Eksempel: R. Reinertsen, ”Attentatet på Hitler” i *Aftenpostens nettutgave*: www.aftenposten.no/informasjon/article762433.ece (publisert 21. februar 2003, lastet ned 2. mars 2004).
- Dersom noe av informasjonen mangler (navn, tittel, etc), skriv det i parentes. Eksempel: (publikasjonsdato ikke oppgitt).

Ellers:

Referanser til artikler i **UniPub-kompendium** skal gå til boken/tidsskriftet som opprinnelig publisert artikkelen, **IKKE kompendiet!** Dette gjelder også sidetallet som oppgis. **Vær presise med sidetallene!**

Eksempel 3 – Bruk av fotnotene til å utdype:

Hva kan utdypes?

- Henvisninger til videre litteratur med kommentarer (se eksempel under).
- Utfyllende opplysninger, eksempelvis av biografisk eller kildekritisk art.
- Begrepsavklaringer og fortolkninger.

Se for eksempel notene til kapittel VI i Hobson 2005. Note 38: ”For en kontroversiell tolkning, som stikk motsatt av marxistiske tolkninger av fascismen som kapitalismens mest undertrykkende form, understreker hvordan den tyske arbeiderklassens velferd ble økt ved at regimet plyndret andre folk, se Aly 2003.”

Eksempel 4 – Tekniske grep i fotnotene

Rolf Hobson 2005, s. 256.

Rolf Hobson 2005, s. 256f = følgende side.

Rolf Hobson 2005, s. 256ff = følgende sider (10-15).

Rolf Hobson 2005, ss. 272-297.

Om dere bruker ”s.” eller ”ss.” ved henvisninger til flere sider er frivillig – vær konsekvente!

Unngå forkortelser som *ibid* (samme sted), *op.cit* (nevnte verk). Det er lett å gå i surr ved slike referanser – både for forfatteren og leseren. Bruk derfor fulle referanser. Dessuten: Det er sjelden dere behersker forkortelsessystemet fullt ut!

Sitater

- Pass alltid på at dere kommenterer sitater eller setter sitatene inn i en sammenheng (jf. eksempel under). Et sitat skal *alltid* settes inn i en sammenheng og *kommenteres*. Hvor er sitatet hentet fra? Hva innebærer sitatet? Hvorfor bruker du sitatet?
- Sitater skal ikke stå i kursiv.
- Ikke oversett sitater.
- Var **svært nøye** når dere skriver av sitatene. Eventuelle skrivefeil skal markeres med [sic].
- Hvis dere vil utheve et ord eller en passasje i sitatet, kan dere gjøre dette ved å kursivere ordet eller passasjen, eventuelt markere med [sic]. Hvis dere selv kursiverer/uthever noe i sitatet, skal dette anføres i fotnoten (jf eksempel under).
- Unngå lange sitater og omfattende parafrasering. Dere skal vise at dere kan gjengi hovedpoenger fra pensum med egne ord. Ta utgangspunkt i at dere har en kvote på to lange sitater.
- Unngå å gjengi argumenter mer eller mindre ordrett fra pensum. Sett argumentene i sammenheng med *deres egen* drøfting. Vis med det at dere klarer å trekke ut poenger og sammenhenger i pensum som ikke nødvendigvis kommer eksplisitt til uttrykk

Eksempel 5 - Sett sitater i sammenheng

Feil:

Samtidig som Stortingets venstreflertall vedtok at Norge selv hadde rett til å avgjøre spørsmålet om utenriksstyret, ble den norske og den svenske generalstaben enige om en moralsk forpliktende samarbeidsavtale. ”Den ville skapt sensasjon hvis den havnet i hendene til Stortingets Venstre-fraksjon”.¹

Riktig:

Samtidig som Stortingets venstreflertall vedtok at Norge selv hadde rett til å avgjøre spørsmålet om utenriksstyret, ble den norske og den svenske generalstaben enige om en moralsk forpliktende samarbeidsavtale. Roald Berg har derfor rett når han skriver at avtalen ”[...] ville skapt sensasjon hvis den var havnet i hendene til Stortingets Venstre-fraksjon.”²

Redigering av sitater:

Skutt blir den som: ”Forslaget ble ikke vedtatt” → ”Forslaget ble [...] vedtatt”.

Eksempel 6 – Langt sitat (mer enn tre linjer)

Bruk innrykk fra både høyre og venstre marg. Eksempel:

Spørgsmaalet om kommanderende General staar fremdeles i den Stilling, at Kongen absolut fastholder L'orange. Dette gjentog han atter i dag Statsraadsafdelingens Overvær. Hvis man imidlertid vil føie ham i denne Henseende, er han villig til at tage Børresen til Admiral og opgive Modstanden mod Sig. Ibsen, ligesom han antog, *at Skandserne ikke vilde volde nogen Vanskelighed*. Men han vil have alle disse Spørgsmaal behandlet samtidigt. Han betragter altsaa det hele som et Slags Kompromis.”³

Eksempel 7 - Sitere sitat (aktør eller forfatter):

Moltke sitert etter Hobson 2005, s. 231.

---

¹ Roald Berg 2001, s. 270.

² Roald Berg 2001, s. 270.

³ Sigurd Blehr 1948, s. 155. Min kursivering.

Eksempel 8 – Litteraturliste

Før opp litteraturlisten alfabetisk etter forfatters etternavn!

Hvis flere tekster av samme forfatter: før opp disse kronologisk. Hvis flere tekster av samme forfatter fra samme år, skill med årstall+a, årstall+b osv. (Både i fotnotene og litteraturlisten: Nils Ivar Agøy 2001a; Nils Ivar Agøy 2001b).

Vær konsekvente!

BOK (merk: tittel i kursiv):

Agøy, Nils Ivar. 2001. *For konge og fedreland? Offiserer, politikk, unionsstrid og nasjonalisme 1890-1905*. Oslo: Den norske historiske forening.

ARTIKKEL (merk: tittel i anførselstegn):

Åmark, Klas. 1991. ”Trender i svensk arbeidslivshistorisk forskning”. *Historisk tidsskrift* 3/1991, ss. 373-391.

ANTOLOGI (merk artikkeltittel i anførselstegn, antologitittel i kursiv):

Nielsen, Jens Petter. 2000. ”Tsar-Russland: Potensiell trussel eller god nabo? Et gjensyn med den ’russiske fare’”, i Fredrik Fagertun, Jan Eivind Myhre og Teemu Ryymin (red). *Det farefulle nord. Trusler og trusseloppfatninger knyttet til Nord-Norge gjennom tusen år*. Tromsø: skriftserie fra Institutt for historie, Universitetet i Tromsø, nr 1.

Lesetips:

Førland, Tor Egil. 1996. *Drøft. Lærebok i oppgaveskriving*. Oslo: Ad Notam Gyldendal. *Historisk tidsskrift*.

Seip, Jens Arup. 1972. *Om å skrive hovedoppgave. Historie*. Oslo: Universitetsforlaget.

Internettside: <http://www.hf.uio.no/sitat/> (sist besøkt 6. september 2005).